

**BOLALARNI MAKTABDA TA'LIM OLIISHGA TAYYORLIGINI
TASHXISLASH USULLARI.**

Manabjonova Mahliyo Mansurjon qizi

Andijon davlat pedagogika instituti

Maktabgacha ta'lim yo'nalishi 2-bosqich talabasi

Anatatsiya: Bolaning maktabda ta'lim olishga tayyorligini tashxislash bu tekshiruv juda zarur. U oila uchun bolaning qaysi jihatlariga tuzatish (agar u zarur bulsa) kiritishda, olti yoshlining muvaffaqiyatlari va kamchiliklariga qanday yondashishda, shu maqsadda u tarbiyachilarga, qolaversa, 1-sinf o'qituvchilari uchun ham kerak.

Tayanch so'zlar: tashxislash, aqliy rivojlanish, Kern-Irasek, «Grafik diktant», yo'riqnoma, suhbat, kuzatish, ko'nikma, tayyorgarlik, discomfort, yondashish, omil.

Bolaning maktabda ta'lim olishga tayyorligini tashxislash. Bu tekshiruv juda zarur. U oila uchun bolaning qaysi jihatlariga tuzatish kiritishda, olti yoshlining muvaffaqiyatlari va kamchiliklariga qanday yondashishda, shu maqsadda u tarbiyachilarga, qolaversa, 1- sinif o'qituvchilari uchun ham kerak. Bolani o'qitish uchun uni har tomonlama bilishi kerak.

Prezidentning joriy yil 30 sentabrdagi “Maktabgacha ta'lim tizimi boshqaruvini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida”gi farmoni hamda “O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta'lim vazirligi faoliyatini tashkil etish to'g'risida”gi qaroriga muvofiq bu sohada yangi tizim yaratildi.

Yangi vazirlik oldiga maktabgacha ta'lim sohasida yagona davlat siyosatini ishlab chiqish va amalga oshirish, maktabgacha ta'lim muassasalari davlat va nodavlat tarmog'ini kengaytirish va moddiy-texnik bazasini mustahkamlash, ularni malakali pedagog kadrlar bilan ta'minlash, maktabgacha ta'lim muassasalariga bolalarni qamrab olishni keskin oshirish, ta'lim-tarbiya jarayonlariga zamonaviy ta'lim dasturlari va texnologiyalarini tatbiq etish orqali bolalarni har tomonlama intellektual, ma'naviyestetik, jismoniy rivojlantirish hamda ularni maktabga tayyorlash sifatini tubdan yaxshilash vazifalari qo'yildi

Bolalarning sog'ligi va jismoniy rivojlanganligi holatini tashxislash. Maktabga qabul qilinishdan oldin barcha bolalar o'z yashash joylaridan bolalar poliklinikasi tarkibida tor mutaxassislik bo'yicha shifokorlardan iborat bo'lgan tibbiy komissiya tekshiruvidan utishi shart. Ular bolaning sog'ligi va maktabga tayyorgarligi haqida o'z

xulosalarini berishadi. Mazkur tekshiruvning erta bahorda o‘tkazilishi bolada aniqlangan yetishmovchiliklarni yoz davomida dispanserizatsiyada to‘ldirib olish imkonini beradi. Harakatning asosiy turlari, qo‘l muskullari sport o‘yinlarining oddiy ko‘nikmalari, harakat sifati rivojlanganligini musobaqa, estafeta tarzida o‘tkaziladigan sport va harakatli o‘yinlar davomida tekshirish mumkin

Bolalarning maktabda ta‘lim olishga tayyorligini tashxislash usullari. Bolaning maktabda ta‘lim olishga tayyorligini tashxislash bu tekshiruv juda zarur. U oila uchun bolaning qaysi jihatlariga tuzatish (agar u zarur bulsa) kiritishda, olti yoshlining muvaffaqiyatlari va kamchiliklariga qanday yondashishda, shu maqsadda u tarbiyachilarga, qolaversa, 1-sinf o‘qituvchilari uchun ham kerak. Bolani o‘qitish uchun uni har tomonlama bilish kerak. Afsuski, bugungi kunda tashxis tizimining takomillashmaganligi, o‘zini oqlamagan turli xil shakllarni ko‘pligi ta‘lim muassasalarining hamda ota-onalarning bolalarni maktabga tayyorlash borasida faoliyatini qiyinlashtirmoqda. Masalan, ayrim maktablarda bolalarni birinchi sinfga olishda bolaning maktabga tayyorgarligini belgilovchi asosiy ko‘rsatgich sifatida tez o‘qish ko‘nikmasi (bir minutda 50-70 va undan ham oshiq so‘z) ilgari surilmoqda. Vaholanki, bu ko‘nikma maktabgacha ta‘lim davlat dasturiga kiritilmagan. Agar bola tez o‘qishga o‘rgangan bo‘lsa yomon emas, biroq bu maktabga borishdagi shartli talab sifatida qabul qilinmasligi kerak.

Bolaning shaxsiy–psixologik va aqliy rivojlanganligini tashxislash.

Tashxislash suhbatlari savollari:

1. Familiyangni, ismingni, otangni ismini ayt.
2. Ota – onangning familiyasi, ismi, otasining ismini ayt.
3. Sen qizmi yoki o‘g‘il ? Katta bo‘lsang kim bo‘lasan: xolami, tog‘ami?
4. Sening akang (opang) bormi, kim katta?
5. Yoshing nechada? Bir yildan keyin nechaga kirasan, iki yildan keyinhi?
6. Hozir ertalabmi yoki kechqurun (kunduzimi yoki ertalabmi)?
7. Sen qachon nonushta kilasan-kechqurunmi, ertalabmi? Tushlikni ertalab qilasanmi, kunduzimi? Tushlik oldin bo‘ladimi yoki kechki ovqat?
8. Sen qayerda yashaysan? Uy manzilingni ayt (Qanday mamlakatda? Prezident kim? Vatanimizning bayrog‘ini, gerbini ko‘rsat va boshq.)
9. Otang (onang) kim bo‘lib ishlaydi?
10. Rasm chizishni yaxshi ko‘rsanmi? Bu qalamning (lentaning, ro‘molning) rangi qanaqa?

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Volume 02. Issue 04. April 2025

11. Hozir yilning qaysi fasli – qishmi, bahormi, yozmi, kuzmi? Nega sen shunday deb hisoblaysan? 12. Nega qor qishda bo‘ladi, yozda emas?
13. Haydovchi (shifokor, o‘qituvchi) nima ish qiladi?
14. Maktabda qo‘ngiroq, parta nima uchun kerak?
15. O‘zingning o‘ng ko‘zingni, chap qulog‘ingni (o‘ng yoki chap qo‘l bilan) ko‘rsat. Ko‘z va quloq nima uchun kerak?
16. Qanday hayvonlarni bilasan?
17. Sen qanday qushlarni bilasan?
18. Nima katta: sigirmi, echkimi? Kushmi yoki asalari? Nimaning panjasi katta: kuchuknikimi, xo‘roznikimi?
19. Nima katta: 8mi, 5mi, 7mi, 3? 3dan 6 gacha, 9 dan 2 gacha sana.
- 20) Bilmasdan birovning narsasini sindirib qo‘ysang, nima qilish kerak?
21. Uy telefonlaringning, onangning, otangning, buvingning ish joylaridagi telefonlarning raqamini eslab ko‘r...
22. Agar ota-onang (kechqurun va dam olish kunlari) uyda yo‘q bo‘lsa – qayerda bo‘lishi mumkin?
23. Sen (katta do‘konda, bozorda, hayvonot bogida, seni majburan olib ketganda, notanish ko‘chada ko‘p kishilik avtobusda, metroda va boshq.) adashib qolsang, bunday holatlarda nima qilgan bo‘larding?

Bolaning sog‘ligi va maktabga tayyorgarligi haqida o‘z xulosalarini berishadi. Mazkur tekshiruvning erta bahorda o‘tkazilishi bolada aniqlangan yetishmovchiliklarni yoz davomida dispanserizatsiyada to‘ldirib olish imkonini beradi. Harakatning asosiy turlari, qo‘l muskullari sport o‘yinlarining oddiy ko‘nikmalari, harakat sifati rivojlanganligini musobaqa, estafeta tarzida o‘tkaziladigan sport va harakatli o‘yinlar davomida tekshirish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O‘zbekiston Respublikasi “Maktabgacha ta‘lim va tarbiya to‘g‘risidagi” qonuni O‘.R.Q-595.16.12.2019 yil.
2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “2017-2021-йилларда мактабгача таълим тизimini янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 2707-сонли Қарори. 2016 йил, 29 декабрь.
3. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг “Мақтабгача таълим муассасалари фаолиятини такомиллаштириш тўғрисида” ги 528сонли Қарори. 2017 йил, 19 июль.